

KARTA PRZEDMIOTU

Cykl kształcenia od roku akademickiego: 2022/2023

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Patrologia
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Patrology
Kierunek studiów	Teologia kurs A (MSD Lublin)
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	Jednolite magisterskie
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	Stacjonarne
Dyscyplina	Nauki teologiczne
Język wykładowy	Polski

Koordynator przedmiotu	Ks. dr hab. Piotr Szczur
------------------------	--------------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład	45	III-IV	6
konwersatorium			
ćwiczenia	15	IV	
laboratorium			
warsztaty			
seminarium			
proseminarium			
lektorat			
praktyki			
zajęcia terenowe			
pracownia dyplomowa			
translatorium			
wizyta studyjna			

Wymagania wstępne	W1: Znajomość podstaw historii Kościoła w starożytności. W2: Podstawowa znajomość łaciny (i greki) W2: Umiejętność posługiwania się mapami i ich czytania.
-------------------	--

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

C1: Zapoznanie studenta z życiorysami i działalnością pastoralną Ojców Kościoła oraz pisarzy wczesnochrześcijańskich.
C2: Zapoznanie z podstawowymi dziełami Ojców Kościoła i pisarzy kościelnych epoki patrystycznej.
C3: Ukazanie wpływu nauczania heterodoksyjnego na kształtowanie się teologii ortodoksyjnej

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	Student rozpoznaje i identyfikuje specjalistyczną terminologię patrologiczną, a także wskazuje fakty i zjawiska oraz dotyczące ich metody wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu patrologii, patrystyki i teologii patrystycznej	T_W01
W_02	Student rozumie znaczenie uporządkowanej, pogłębionej i podbudowanej teoretycznie wiedzy obejmującej kluczowe zagadnienia oraz wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej w ramach patrologii, patrystyki i teologii patrystycznej.	T_W03
UMIEJĘTNOŚCI		
U_01	uwzględni w badaniach źródła patrystyczne powstałe w języku łacińskim i greckim na poziomie podstawowym	T_U07

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

Okres pierwszy: fundamenty (do 325 roku)

- zagadnienia wstępne: epoka patrystyczna, patrologia, teologia patrystyczna (patrystyka) i literatura wczesnochrześcijańska; metoda, cel, kryteria przynależności do grona Ojców i Doktorów Kościoła; ogólny podział patrologii; główne serie wydawnicze tekstów Ojców Kościoła;
- czas Ojców Apostolskich (judeochrześcijaństwo i etnochrześcijaństwo): problematyka teologiczna ich dzieł;
- literatura o męczeństwie: teologia *vita sanctorum* i ich wpływ na duchowość chrześcijańską;
- obrona chrześcijaństwa przez apologetów greckich II wieku: sposoby argumentacji i pierwsze spekulacje teologiczne (św. Justyn);
- chrześcijańska literatura antyheretycka: pisma pontyfikalne i episkopalne, św. Ireneusz z Lyonu i jego polemika z gnostycyzmem;
- szkoła aleksandryjska i jej przedstawiciele: Klemens Aleksandryjski (relacja wiary i teologii do wiedzy i filozofii); Orygenes (początki chrystologii, eschatologia: teoria apokatastazy, egzegeza alegoryczna);
- teologia i liturgia pisarzy środowiska rzymskiego III wieku: Nowacjan i św. Hipolit Rzymski;
- środowisko afrykańskie III wieku: Tertulian (prawnicze ujęcie religii, początki łacińskiego języka teologicznego) i św. Cyprian z Kartaginy (początki eklezjologii);
- narodziny monastycyzmu: eremityzm (św. Antoni Pustelnik) i cenobityzm (św. Pachomiusz);
- Euzebiusz z Cezarei i historiografia kościelna; następcy i kontynuatorzy Euzebiusza.

Okres drugi: złoty wiek (325-451 roku)

- kontrowersja ariańska i *Credo Nicejskie*;
- obrona bóstwa Chrystusa: św. Atanazy Wielki i św. Hilary z Poitiers;
- wkład Ojców Kapadockich w rozwój teologii trynitarniej i pneumatologii; *Credo Nicejsko-Konstantynopolitańskie*;
- doktryna społeczna Kościoła (św. Bazyl Wielki), teologia ascetyczno-mistyczna (św. Grzegorz z Nyssy), poezja chrześcijańska (św. Grzegorz z Nazjanzu);
- debaty chrystologiczne IV i V wieku: Apolinary z Laodycei – Diodor z Tarsu i Teodor z Mopsuestii; Nestoriusz – św. Cyryl Aleksandryjski; monofizytyzm;

- św. Leon Wielki: wkład w naukę o wcieleniu; św. Leon jako obrońca cywilizacji cesarstwa rzymskiego;
- mariologia patrystyka: św. Cyryl Aleksandryjski i św. Efreem Syryjczyk;
- rozwój życia zakonnego na Zachodzie i powstanie *Reguł* zakonnych;
- katechumenat i katechezy chrzcielne: św. Cyryl Jerozolimski, św. Ambroży z Mediolanu, św. Jan Chryzostom, Teodor z Mopsuestii;
- wielcy mówcy Kościoła: św. Jan Chryzostom i św. Piotr Chryzolog;
- św. Ambroży z Mediolanu: wkład w rozwój teologii moralnej, rozdział Kościoła od państwa, idealny władca;
- św. Hieronim: egzegeta, polemista, kierownik duchowy i historyk;
- św. Augustyn: życie i dzieła; polemika z manichejczykami, pelagianami, donatystami i arianami.

Okres trzeci: schyłek (451-749 roku)

- duszpasterze w Kościele zachodnim późnego antyku: św. Cezary z Arles, św. Grzegorz Wielki;
- Kasjodor: wkład Kościoła w edukację i zachowanie dziedzictwa kulturowego antyku;
- teologia i mistyka Wschodu: Pseudo-Dionizy Areopagita, św. Maksym Wyznawca, św. Jan Klimak;
- zmierzch epoki patrystyka: św. Izydora z Sewilli i św. Jan Damascyński.

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne (lista wyboru)	Metody weryfikacji (lista wyboru)	Sposoby dokumentacji (lista wyboru)
WIEDZA			
W_01	Wykład konwencjonalny	Egzamin	Karta egzaminacyjna
W_02	Wykład konwencjonalny	Egzamin	Karta egzaminacyjna
UMIEJĘTNOŚCI			
U_01	Praca z tekstem	Praca pisemna	Plik z referatem

VI. Kryteria oceny, wagi...

1. Wiedza
2. Aktywność studenta podczas zajęć (wypowiedzi ustne, dialogi, udział w dyskusjach)
3. Zaliczenie lektury w formie pisemnej
4. Warunkiem przystąpienia do zaliczenia wykładu jest uprzednie zaliczenie ćwiczeń

Ocena niedostateczna

Student nie zna podstawowej faktografii; nie potrafi wyjaśnić najważniejszych wydarzeń z historii starożytnej; nie rozumie znaczenia wiedzy z zakresu historii Kościoła w starożytności.

Ocena dostateczna

Student zna najważniejsze zagadnienia z historii Kościoła w starożytności; potrafi wyjaśnić najważniejsze zagadnienia z historii Kościoła starożytnego i średniowiecznego, ale nie dostrzega wzajemnych relacji między nimi; rozumie znaczenie wiedzy z zakresu historii Kościoła w starożytności i średniowieczu, ale nie potrafi dostrzec jej roli w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych

Ocena dobra

Student ma wiedzę o poszczególnych zagadnieniach z historii Kościoła w starożytności; potrafi prawidłowo wyjaśnić poszczególne zagadnienia z historii Kościoła i dostrzega wzajemne relacje między

nimi; rozumie i uznaje znaczenie wiedzy z zakresu historii Kościoła w starożytności i potrafi dostrzec jej rolę w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych

Ocena bardzo dobra

Student ma pogłębioną wiedzę o poszczególnych zagadnieniach z historii Kościoła w starożytności; rozumie i potrafi wyjaśnić procesy historyczne zachodzące w starożytności oraz udział w nich Kościoła; rozumie i uznaje znaczenie wiedzy i opinii ekspertów z zakresu historii Kościoła w starożytności do rozwiązywania problemów teoretycznych i praktycznych

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	60
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	90

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
Drączkowski F., <i>Patrologia</i> , Pelplin 1998; Pietras H., <i>Początki teologii Kościoła</i> , Kraków 2007; J.N.D. Kelly, <i>Początki doktryny chrześcijańskiej</i> , tłum. J. Mrukówna, Warszawa 1988; Jaeger W., <i>Wczesne chrześcijaństwo i grecka paideia</i> , Bydgoszcz 1997; Padovese L., <i>Wprowadzenie do teologii patrystycznej</i> , Kraków 1994; P. Szczur, <i>Problematyka społeczna w późnoantycznej Antiochii na podstawie nauczania homiletycznego Jana Chryzostoma</i> , Lublin 2008; H. Pietras, <i>Sobór Nicejski. Kontekst religijny i polityczny. Dokumenty. Komentarze</i> , Kraków 2013.
Literatura uzupełniająca
Artykuły z „Vox Patrum” dostępne on-line; <i>Wczesne chrześcijaństwo a religie</i> , red. I.S. Ledwoń, M. Szram, Lublin 2012; M. Szram, <i>Cnota pokory w nauczaniu greckich Ojców Kościoła IV wieku</i> , Lublin 2014; W. Stawiszyński, <i>Bibliografia patrystyczna 1901-2016. Polskie tłumaczenia tekstów starochrześcijańskich pierwszego tysiąclecia</i> , Tyniec 2017; P. Szczur, <i>Kradzież w dobie późnego cesarstwa rzymskiego a wczesne chrześcijaństwo. Od Septymiusza Sewera do Grzegorza I Wielkiego</i> , Lublin 2020; M. Szram, <i>Wokół osoby i myśli Orygenesza</i> , Lublin 2021.